

Mor el principal historiador del moviment obrer català

Mirador

Agustí Pons

La història: ciència i relat

Tal com sol succeir amb la majoria de les personalitats realment excepcionals, Josep Termes va començar a ser important quan va tenir la valentia de rectificar, de trencar amb el discurs dominant i proposar, en aquest cas, una visió del nostre passat més a partir de la ciència, és a dir, del coneixement, que de la doctrina, és a dir, de la ideologia. Això passava cap a l'any 1974, al voltant del Col·loqui d'Historiadors que va organitzar el Centre d'Estudis Històrics Internacionals i en el qual Termes va presentar una ponència titulada *Problemes d'interpretació*. En aquesta ponència, Termes es desmarca de la doctrina leninista sobre les relacions entre partits obrers i minories nacionals i ho fa a partir dels coneixements que ha adquirit en els seus estudis sobre l'actuació dels moviments i les classes socials en la Catalunya i l'Espanya del període que va des de la proclamació de la I República fins a la Guerra Civil.

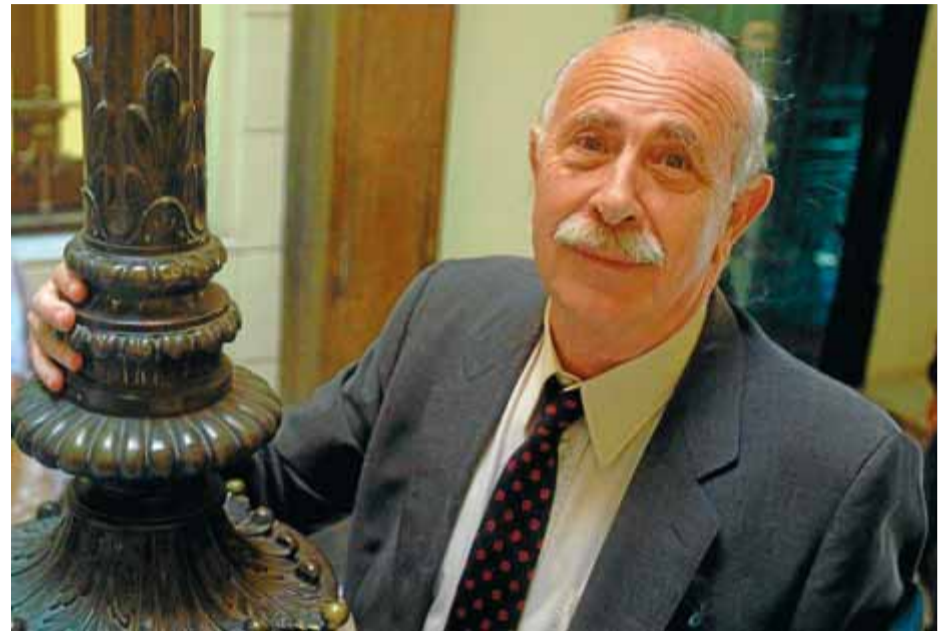
Termes constata que el catalanisme és un sentiment popular, arrelat en les classes subalternes i que aquest arrelament no està en absolut renyit amb la defensa dels seus interessos econòmics. I a partir d'aquesta constatació, que és científica, per tant irrefutable perquè està basada en hores i hores d'investigació a fons, Termes, legítimament, construeix un relat que subratlla la importància d'aquest catalanisme popular en la configuració de l'actual societat catalana. D'una manera més o menys explícita, aquest discurs es troba a la base dels successius èxits electorals del pujolisme.

Però Josep Termes no n'ha tingut prou a tornar a situar les classes populars en el centre de la història del catalanisme i de la societat catalana. També ha trencat tòpics quan ha examinat episodis especialment difícils com el de la Guerra Civil. Enfront dels que, com a lògica reacció a la versió franquista, idealitzaven el comportament dels republicans, Termes va tenir la valentia de dir: "La guerra no fou l'expressió més alta de la lluita de classes, com algun idealista ingenu ha dit, sinó la mostra més baixa de les debilitats d'una societat im-

Era una persona d'una extremada saviesa però d'un tracte planer, gens bufat, gens intel·lectual

madura i desvertebrada, incapaç encara de viure en llibertat." Ho va proclamar en l'acte inaugural del curs 1986-1987, a la Universitat de Barcelona, quan es complien 50 anys de l'inici de la Guerra Civil.

En un moment donat, em va tocar col·laborar intensament amb el professor Termes. Vaig descobrir una persona d'una extremada saviesa però d'un tracte planer, gens bufat, gens intel·lectual. Fumador compulsiu, sovint es queixava que aquells que hi tenien una certa obligació no li feien prou cas. I tenia raó. Però segurament va acabar per entendre que el poder, encara que sigui del color dels amics, sempre acaba enlluernat d'aquells que cavalquen sobre l'onada de la història.

Josep Termes era catedràtic d'història contemporània ■ ORIOL DURAN

El funeral tindrà lloc al tanatori de les Corts de Barcelona avui a les 13.30 h

Adéu a Josep Termes

Redacció
BARCELONA

Josep Termes, catedràtic d'història contemporània, va morir ahir a Barcelona als 75 anys. Està considerat un dels especialistes més importants de la història contemporània d'Espanya i de Catalunya, sobretot del moviment obrer català dels segles XIX i XX i de les vinculacions d'aquest moviment amb el catalanisme polític.

Ahir, tot de personalitats del món de la política i la docència van passar a donar l'últim adéu al professor Termes al tanatori de les Corts, on tindrà lloc l'enterrament avui a les 13.30 hores.

Home senzill i modest, posseïdor d'una biblioteca d'uns trenta mil volums, que va donar a la Generalitat, va ser catedràtic d'història contemporània de la Universitat de Barcelona entre 1982 i 1991 i de la Pompeu Fabra entre 1991 i el 2006. La UB crearà una càtedra amb el seu nom per donar continuïtat a les seves idees.

Promotor de diverses plataformes culturals i po-

lítiques, va rebre la Creu de Sant Jordi el 1990 i se li va concedir el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 2006. Va ser militant del PSUC fins a les acaballes del franquisme i va ser fundador de la revista *Recerca*, a més de publicar molts articles a *L'Avenç*, a la qual va estar vinculat des de 1977.

Alguns dels títols destacats dels molts llibres que va escriure són *Les arrels populars del catalanisme*, *Anarquisme i sindicalisme a Espanya: la Primera Internacional (1864-1881)* i *El nacionalisme català. Problemes d'interpretació*. La seva última obra, *Història del moviment anarquista a Espanya (1870-1980)*, va ser publicada fa poques setmanes per *L'Avenç*.

Algunes opinions

Un dels seus deixebles, Agustí Colomines, director de la Fundació Catalana i Demòcrata, va declarar que Termes "va ser el primer a combatre les teories que negaven les arrels populars del moviment catalanista" i també "la idea que la burgesia va

ser l'única a construir en exclusiva Catalunya".

Pel conseller de Cultura, Ferran Mascarell, "molts van aprendre a llegir la història de Catalunya amb ell des del moviment obrer, en clau nacionalista i amb el rigor". La presidenta d'Òmnium Cultural, Muriel Casals, va declarar que "amb la seva tasca com a historiador va demostrar que el catalanisme també és un sentiment de les classes populars catalanes i no una cosa només de la burgesia".

L'historiador Jaume Sobrequés, president de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, va destacar que "sempre va ser una persona compromesa amb Catalunya i amb la lluita contra la dictadura".

El professor d'història contemporània de la Pompeu Fabra, Josep Pich, a qui Termes va dirigir fa uns anys una tesi doctoral sobre el polític Valentí Almirall, va opinar que "ha mort un historiador de màxima importància", que amb les seves tesis "va obrir els estudis d'història social a l'Estat espanyol". ■

TEATRE VICTÒRIA

DAGOLL DAGOM

COP de ROCK

RITME DANSA TEN PRODUCTIONS

MUSICAL

estrena l'11 de setembre

Amb cançons de:
BARS
BRAMS
ELS PETS
GLAUCS
GOSSOS
JA T'HO DIRÉ
LAX'N'BUSTO
SAU
SOPA DE CABRA
WHISKYN'S
i altres